

Kulikuli ye lau Hebelu tamowaidiyao udiyedi

Buka ta hededehe masalahana

Teina leta ta ye lau Hebelu tamowaidi udiyedi. Hebelu meta Dius tamowaidiyao hesadi hesau. Leta ta kaniyona ede Dius tamowaidiyao Yesu tausunumaena bena tabu se uyo'uyo yodi taba'ohu beyabeyana unai na laugagayo yo kabikabi Yaubada ye mosedi Mose unai na se laoma Dius tamowaidiyao udiyedi tabu se miyawatani'uyoidi. Huyana leta wa se hai meta ekalesiya hekamkamna laki-lakina se hekalo ede hekadiyo se hetubu se nuwabasabasa na Yesu Keliso bena se kitagabaei.

Leta taukulina ye henuwaisinida meta Keliso iya ede Yaubada natuna. Yesu ye saekalili, na kabo anelu, Mose yo peloweta hekadiyo. Yo iya yoda taukaitalasam saesaena, na yona kabihemauli hesabada wa ye saekalili na kabo Aloni yo taukaitalasam maudoidi yodi kabikabi wa. Yesu iya talam hauhauna tauhaiyamana. Na talam ne ye saekalili na kabo talam bagubagunana.

Leta ta taukulina meta hesana nige ye kulihemasalaha, unai nige kabina ta kata iya kaiteya. Bagubagunana tausibasiba gwaudi yodi nuwatu bena Paulo iya leta ta taukulina ede, na mulinawai tausibasiba hekadiyo yodi nuwatu udoi. Na ye masalahakalili meta leta taukulina wa Dius tamowaidiyao yodi taba'ohu kabikabidi kabidi ye katakalili. Huyana leta ta ye kuli meta Yelusalema unai numa tabuna wa sola ma totolona. Loma tamowaidi numa tabuna se heyababa bolimaina meta ta hedede ta wane 70 AD unai. (70 AD kaniyona ede Yesu yona huyalabasi na bolimai 70 mulidiwai.)

Nuwatu lakilakidi

Keliso iya ede Yaubada natuna (1:1-3)

Keliso ye saekalili na kabo anelu (1:4 – 2:18)

Keliso ye saekalili na kabo Mose (3:1 – 4:13)

Keliso ye saekalili na kabo Aloni yo taukaitalam
maudoidi (4:14 – 7:28)

Keliso yona kaitalam ye saekalili na kabo kaitalam
hekadiyo (8:1 – 10:39)

Hededeheyao ye lau Keliso tausunumaena udiyedi
(11:1 – 12:29)

Hededeheyao gehegehena (13:1-25)

Yaubada natuna Yesu iya ye saekalili

¹ Huya bagubagunana unai Yaubada hedehede ye moseidi peloweta udiyedi huya udoi'udoi udiyedi yo laulau udoi'udoi udiyedi, na kabo se hedegabaedi kada mumugao udiyedi. ² Na teina huya mulimulitana ta unai Yaubada yona hedehede ye mosei natuna unai, na iya ye hedelaoma kalidawai. Natuna iya ede Yaubada maiyana ginauli maudoidi se hetubudi wa,* yo Yaubada iya ye kaisunuwai kabo ginauli maudoidi ye mosehekawadi unai. ³ Natuna Tamana yona namanamali yo hinage kana kao dudulaina ye hemalahadi kalidawai yo ginauli maudoidi ye hebayaodi yona hedehede gigibwalina unai, to bena se miyahai. Ba'aya kabahe'a'ana ye ginauli, mulinawai kabo ye tulidobi Wasawasa Saesaena nimatuutuunaena galewa unai.

Yesu ye saekalili na kabo anelu

⁴ Teina ye hemalahaha meta Natuna ye saekalili na kabo anelu, yo hinage gonogowana doha iya hesana ye saekalili na kabo anelu hesadiyao.

* 1:2: Yowane 1:1-3 ku hasili.

⁵ Matawuwuna Yaubada nige ye hededelau anelu hesau unai ye wane,

“Kowa yau natugu,
mayadai ta unai ya hineli yau tamam.” *(Same 2:7)*

o hinage,

“Yau kabo tamana na iya kabo natugu.” *(2 Samuwela 7:14)*

⁶ Yo huyana Yaubada natuna taubaguna * ye heta-maliyama tanoubu ta unai iya hedehededena ye hedehededei ye wane,

“Yaubada yona anelu maudoidi taba se kaihelahui.” *
(Dutelonomi 32:43)

⁷ Yona anelu hedehedededi ye wane,

“Yona anelu ye ginaulidi yodi sarena doha yaumai,
yo yona heyayai tauhaidi yodi gigibwali doha kaiwa pulupululuna.” *(Same 104:4)*

⁸ Na Yaubada ye hededelau natuna unai ye wane,

“Yaubada, yom kabatuli kabo ye miya nige kana siga,
yo yom basileiya ne kabo laulaududulai unai ku tanuwagai.

⁹ Kowa laulau dudulaina ku henuwa na laulau yabayababadi ku subudi.

Unai Yaubada, iya yom Yaubada, kowa ye kitahe-saego kam kahao maudoidi luwadiwai
na ye heyausigo gwauyala yausina unai.” *(Same 45:6-7)*

¹⁰ Hinage natuna unai ye wane,

* 1:6: Kalina Giliki unai taubaguna kaniyona ede ye saekalili o hekaheka-sisina. Yo hinage Dius tamowaidiyao taubaguna se kita meta iya ye saekalili na kabo hekadiyo. *

* 1:6: Kulikuli ta ta hasili Dutelonomi bukana unai. Na nige Dutelonomi nimakulikuli pepwadi maudoidi udiyedi, na hesau tausonoga se lobai duha hesau unai, Gabwa Boiboitana dedekanaena wa, pepwana ne unai se kuli doha lausoi soi ta.

“Guiyau, huya bagubagunana unai kowa tanoubu wuwuna ku tole yo hinage galewa meta nimam ginaulina. (*Same 8:6; Sakaliya 12:1*)

¹¹ Siya kabo se tauwadam, na kowa ku miyahai. Kabo se beyabeya doha kaleko beyabeyana.

¹² Kabo ku nokudi doha kaleko, yo doha luwuluwu beyabeyana kabo ku haigabaedi na hauhaudi ku toledi.

Na kam kao gonogonowana mo yo yom bolimai taba nige kadi siga.” (*Same 102:25-27*)

¹³ Yo Yaubada nige anelu hesau unai ye hededelau ye wane,

“Nimatuutuugu ta unai ku tuli, kana siga kam waiunu ya toledi kaem kadi duku.” (*Same 110:1*)

¹⁴ Na anelu meta siya yaluyaluwa yo heyayai tauhaina mo, na Yaubada ye hetahetamalidi bena mauli tauhaidi se saguidi.

2

Wasa namwanamwana ta bena ta lapunamwanamwaei

¹ Unai teina wasa namwanamwana Yesu ye leyama ta, taba ye namwa mo bena ta lapunamwanamwaei. Ena nige, kabo ta lausuwalaei. ² Huya bagubagunana Yaubada yona laugagayo anelu se mosei Mose unai Sinai koyana unai wa meta ma gigibwalina. Na ena tamowai hekadi laugagayo anelu se mosei wa se utusi yo nige se kawak-abiyei kabo hekamkamna dudulaina se lobai. ³ Unai, ena Yesu yona kabihemauli saesaena ta ta kitahegagili, taba nige Yaubada yona hekamkamna lakilakina ta kaihalei! Teina kabihemauli ta bagubaguna unai Guiyau ye hed-edegabaei na kaiteyadi se lapui meta se hemamohoiyei

kalidawai, ⁴ yo hinage Yaubada ye hemamohoyei hekihekinoi yo laulau gigigigibwalidi udoi'udoi udiyedi, yo kabahemamohoyena hesau ede Yaluwa Tabuna ye mosei tamowai udiyedi yona hineli unai.

Yesu ye hemala doha kita

⁵ Tanoubu hesau matada ne unai ta hetahetala ta Yaubada taba nige ye mosei anelu se tanuwagai. ⁶ Buka Tabuna tehana hesau unai tamowai hesau ye hededelau Yaubada unai ye wane,

“Tamowai nige ye sae, na iyamo ku nuwatui,
yo tamowai natuna ku kitahetete.

⁷ Huya kubwakubwa unai iya ku tole anelu gunidiwai,
na kabo hedebasae yo hekasisi unai ku hepasa.

⁸ Ginauli maudoidi ku mosediko iya ye tanuwagaidi.”

(Same 8:4-6)

Na teina hedehedede ta “ginauli maudoidi” kaniyona ede “nige ginauli hesau ye kabihebeku”. Na sola nige ta kita meta tamowai ginauli maudoidi ye tanuwagaidi.

⁹ Na saha ta kita ede Yesu. Huyakubwakubwawai Yaubada iya ye toledobiyei anelu gunidiwai, na kabo hedebasae yo hekasisi udiyedi ye hepasa, matawuwuna ede Yesu ye boita kita hesabada. Mamohoi, Yaubada yona kabinamwa unai Yesu ye boita tanoubu maudoina hesabadi.

¹⁰ Yaubada iya tanoubu tauginaulina yo ginauli maudoidi tanuwagadi. Unai ye dudulai mo Yaubada natuna Yesu yona kamkamna unai ye hai ye tolehedudulaimamohoyei. Matawuwuna ede Yesu yoda kabihemauli yona kabalaoma yo Yaubada natunao maudoidi ye laedima yona namanamali unai. ¹¹ Ede Yesu iya tamowai tau-tolehesuwaladi, yo tamowai ye tolehesuwaladi ta meta siya maidadi tamadi kesega. Temeta unai Yesu nige ye mwadine bena ye kataidi kana kahao yo lounao. ¹² Doha ye hededelau Yaubada unai ye wane,

“Kabo kam kao namwanamwana ya hededehemasalaha kagu kahao yo louguwao udiyedi.

Yo ya hedebaseago yom tamowai matadiwai.” (*Same 22:22*)

¹³ Iya hinage ye wane,

“Yogu sunuma kabo ya tole iya unai.” (*Aisaiya 8:17*)

Na nuwanuwatu gonogonowana ta unai ye wane,

“Yau ede teina, na Yaubada natunao ye ledima wa maiyaguwao.” (*Aisaiya 8:18*)

¹⁴ Yaubada natunao ne buluma yo kwasina unai ye ginaulidi, unai Yesu hinage ye hemala buluma yo kwasina gonogonowana doha siya, meta kabo gonowana yona boita unai boita tanuwagana, iya ede Satani, yona g-gibwali ye koigwaligwali, ¹⁵ yo tamowai ye yailihaidi. Siya ede boita taumatausiyena yo yodi mauliyena meta siya Satani yona heyayai tauhaidi. ¹⁶ Ye masalahakalili meta Yesu ye laoma nige bena anelu ye saguidi, na bena Abelahama kana isimulitao ye saguidi. ¹⁷ Unai ede Yesu ye hemala tamowai doha kita, bena iya taukaitalasam saesaena namwanamwana. Unai iya ye katekamkam-naeda yoda basabasa udiyedi, yo hinage Yaubada yona ye paisowanamwanamwa, na kaitalasam ye ginauli tamowai yodi yababa kabanuwatugabaedi. ¹⁸ Iya laukita ye hekalu na unai ye kamkamna, unai iya gonowana ye saguida huyana laukita ta hekalu.

3

Yesu ye saekalili na kabo Mose

¹ Kagu kahao yo louguwao, Yaubada yona tamowai, galewa yogana taulapuina doha yau, ya henuwa bena huya maudoina nuwamiu se lau Yesu unai. Iya ede ta hededegabae meta iya Yaubada yona hetahetamali tamowaina yo yoda taukaitalasam saesaena. ² Iya nuwana

ye tolekesegai taukaisunuwaina unai na yona paisowa ye ginauli gonogonowana doha Mose hinage yona paisowa ye ginaulikesegai Yaubada yona numa unai.* ³ Na Yesu hedebasae saesaena ye hai na kabo Mose, doha hinage numa namwanamwana tauginaulina hedebasae lakilakina ye hai na kabo numa ne. ⁴ Numa kesega kesega tauginaulidi udoi'udo, na Yaubada ye bom ginauli maudoidi tauginaulidi. ⁵ Mose nuwana ye tolekesegai Yaubada yona numa paisowana unai, na iya meta heyayai tauhaina mo. Yona paisowa wa meta saha kabo Yaubada huya matadawai ye hemasalahadi ne tautaudi. ⁶ Na Keliso nuwana ye tolekesegai Yaubada unai, na iya Yaubada natuna yo yona numa taukitahetetena. Numa ne iya ede kita, ena ta tolokesegai na yoda sunuma ta tole Yaubada yona hededehesunuma udiyedi yo ma nuwabayaoda ta hedehedehemasalahadi tamowai udiyedi.

Hedehedede bayabayaona ye lau taukawayagala udiyedi

⁷ Unai Yaluwa Tabuna yona hedehedede bena kwa lapui, doha ye wane,

“Teina mayadai ta unai ena kalinana kwa lapui,

⁸ tabu nuwamiu kwa hekwillolodi iya unai, doha Isalaela tamowaidiyao se tolodagedagela huyana Yaubada se laukita balabala unai.

⁹ Temenai kami mumugao yogu kabinamwa kalidiwai bolimai 40 luwadiwai se kitadi na sola yodi laulau yo yodi miyamiya ta udiyedi se hekohekoipiligau.

¹⁰ Unai tenem isi ne ya koipiliyeidi na ya wane, ‘Siya huya badobado nuwadi se toletolehesuwaladi kaliguwai.

* 3:2: Numa ne, iya ede Isalaela tamowaidi heyaheyasonidi, na Mose iya kadi boda hesau.

Saha ya hedede bena se ginaulidi wa se kawayagalaei.’

¹¹ Unai ede yogu kouyalayala unai ya hededekaigwala,
‘Taba nige yogu kabakaiyawasi magaina* unai se
lusola.’” *(Same 95:7-11)*

¹² Bena kwa kitanamwanamwa, kagu kahao yo loughuao. Kwa kitahetete'uyoigomiu tabu nuwamiu se yababa yo se labulabui, yo tabu Yaubada Maumaulina kwa nuwagabaei. ¹³ Komiu ma kami kahao bena kwa haihedehededehebayaoy'uyoigomiu mayadai kesega kesega udiyedi. Na teina mayadai kesega kesega Yaubada ye katai “teina mayadai ta”. Unai kabo taba nige yababa ye lupoigomiu na nuwamiu se kwailolo Yaubada unai.

¹⁴ Ena nuwada ta tolekesegai Yaubada unai ye lau ee yoda huya kana siga yo ta tolobayao yoda sunuma unai doha huya bagubagunana yoda nuwabui mayadaina wa, kabo ta hemala Keliso kana kahao yo lounao mamohoidiyao.

¹⁵ Na tabu teina hedehedede bayabayaona ta nuwamiu se luluhidi:

“Teina mayadai ta unai ena kalinana kwa lapui,
tabu nuwamiu kwa hekwailolodi iya unai,
doha Isalaela tamowaidiyao huyana se tolodagedagelaei.”
(Same 95:7-8)

¹⁶ Na tamowai Yaubada kalinana se lapui na iyamo se kawayagalaei wa, siya kaiteyadi? Siya ede Aikupito unai Mose ye woياهpesadi wa. ¹⁷ Kaiteyadi bolimai 40 luwanawai Yaubada se hekouyalayala? Tamowaidiyao ne meta se yababa na balabala unai se boita. ¹⁸ Yo

* 3:11: Yaubada yona huyahedede wa unai, teina hedehedede ta kabakaiyawasi magaina kaniyona ede Kanana. Hebelu 4:3 yo 4:6 udiyedi buka ta taukulina wa kabo kabakaiyawasi magaina ye heyaheyasoniyei galewa unai.

siya kaiteyadi Yaubada ye hetahetaladi yo ye hededekaig-wala meta taba nige yona kabakaiyawasi magaina unai se lusola? Siya ede taukawayagalaena wa. ¹⁹ Unai ta nuwatulobai meta siya taba nige se lagelau Yaubada yona kabakaiyawasi magaina wa unai, matawuwuna nige se kawamamohoi.

4

Yaubada natunao yodi kabakaiyawasi hededehe sunumana

¹ Yaubada yona kabakaiyawasi magaina lusolana hededehe sunumana sola ye totolo, unai kita bena ta kitanamwanamwa, madai hesau luwadaena Yaubada ye kitalobai taba nige gonowana ye lusola. ² Na wasa namwanamwana meta Yaubada kabakaiyawasi magaina ye kabinonohaiyako, kita hinage ta lapuiyako gonogonowana doha siya. Na wasa se lapui wa meta nige ye saguidi, matawuwuna saha Yaubada ye hedede kalidiwai wa nige se kawamamohoiyei. ³ Na kita taukawamamohoi gonowana ta lusola yona kabakaiyawasi magaina unai. Na kaiteyadi nige se kawamamohoi kalidiwai Yaubada ye wane,

“Yogu kouyalayala unai ya hededekaigwala,

‘Taba nige se lusola yogu kabakaiyawasi magaina unai.’” *(Same 95:11)*

Iyamo Yaubada yona kabakaiyawasi magaina ye nonohaiyako huyana tanoubu yona huyahetubuna wa unai. ⁴ Doha kulikuli tabuna teha hesau unai mayadai hehaligigi-labuina ne hedehedena ye hedede ye wane,

“Yaubada yona paisowa maudoidi udiyedi ye kaiyawasi mayadai hehaligigi-labuina unai.” *(Genese 2:2)*

⁵ Na kulikuli hesauna wa unai ye wane,

“Taba nige se lusola yogu kabakaiyawasi magaina unai.”

⁶Tamowai bagubagunadi wasa se lapui wa nige se lusola yodi kawayagala debanawai, na kabakaiyawasi magaina wa sola ye totolo tamowai hekadi hesabadi bena se lusola.

⁷Tenem unai Yaubada huya hesau ye tole kabakaiyawasi magaina lusolana hesabana na hesana ye katai ede “Teina mayadai ta”, huyana yona hedehedede ye mosei Dawida* unai. Na Dawida ye hedede ye wane, doha ya kuliyaiko wa: “Teina mayadai ta unai, ena kalinana kwa lapui, tabu nuwamiu kwa hekwaيلولodi iya unai.”

⁸Ena taba Yosuwa Isalaela tamowaidi wa ye woyalaediko kabakaiyawasi magaina ne unai, meta Yaubada huya mulinawai taba nige mayadai hesau ye kaisunuwai'uyoi.

⁹Unai kaiyawasi mayadaina wa sola ye totolo Yaubada yona tamowai yodi. ¹⁰Na ena tamowai hesau ye lagelau Yaubada yona kabakaiyawasi magaina unai, meta kabo ye kaiyawasi yona paisowa maudoidi udiyedi, doha ede Yaubada yona paisowa maudoidi mulidiyena hinage ye kaiyawasi. ¹¹Unai bena ta kaipatebayao na ta lusola kabakaiyawasi magaina ne unai, na tabu Yaubada ta kawayagalaei doha Isalaela tamowaidiyao wa. Ena yoda laulau doha siya meta kabo ta beku na nige ta lusola.

¹²Matawuwuna Yaubada yona hedehedede meta mau-maulina yo gigigigibwalina yo ye matakalili na kabo kelepamatatehalabulabui. Nuwada ye bolilapaidi ye luwu ye lau yoda nuwanuwatu yo yoda hineli mamohoidiyao udiyedi ye lage na ye hinelidi yo ye kitasipwaidi. ¹³Yaubada matanawai ginauli maudoidi nige hesau wadawadamna, na se masalahakalili matanawai. Laulau sahasahadi ta ginaulidi meta bena ta hededehemasalahadi iya kalinawai.

* 4:7: Isalaela tamowaidi yodi kawayagala mulidiwai bolimai gwaudi se lauko na kabo Dawida ye tubu.

Yesu yoda taukaitalasam saesaena

¹⁴ Yoda sunuma ta hedehedehemasalaha ta unai bena ta tolobayao, matawuwuna yoda taukaitalasam saesaena ye saeko galewa. Iya ede Yesu, Yaubada natuna. ¹⁵ Yoda taukaitalasam saesaena ta yoda basabasa maudoidi kabidi ye katakalili, matawuwuna laukita maudoidi ta hekalodi ta meta iya hinage ye hekalodi. Na iyamo nige ye ba'aya. ¹⁶ Unai bena ta laoma Yaubada yona telona ta hana-hanawui ma nuwabayaoda, kabo yona katekamkamna yo kabinamwa ta lobaidi na yoda huyayababa unai kabo ye saguida.

5

¹ Dius tamowaidi yodi taukaitalasam saesaena tamowai luwadiwai Yaubada ye hetolo yo yona paisowa meta tamowai yodi tautolo Yaubada matanawai na kainauya yo kaitalasam ye mosei tamowai yodi yababa hesabadi. ² Na ye taubigakalili tausupusupu yo taugege tamowaidiyao udiyedi, matawuwuna ede iya taubasabasa hesau. ³ Teina unai kaitalasam ye ginauli iya yona yababa yo tamowai maudoidi yodi yababa hesabadi.

⁴ Nige tamowai hesau teina paisowa hekahekasina ta yona nuwahineliwai ye hai, na Yaubada yona yoga mo unai, doha Aloni. ⁵ Tenem unai Keliso hinage nige ye bom ye hesae'uyoi na ye hemala taukaitalasam saesaena, na Yaubada iya ye toleisini na ye wane,

“Kowa yau natugu;

mayadai ta unai ya hineli yau tamam.” (Same 2:7)

⁶ Yo kulikuli tehana hesau unai ye wane,

“Kowa taukaitalasam tamowaina ye lau ee huya nige sigana doha Melekisedeka.” * (Same 110:4)

* 5:6: Melekisedeka: Genese 14:18-20 ku hasilidi.

⁷ Huyana Yesu tanoubu ta unai ye miyamiya meta tapwalolo yo kaibwada ye moseidi Yaubada unai ma kalina lakilakina yo ma matasuluna, na Yaubada ye bom gonowana boita unai ye hemauli. Yaubada Yesu kalinana ye lapui matawuwuna Yesu iya ye hekasisiyei yo yona gigibwali unai ye miya. ⁸ Iya Yaubada natuna mamohoina, na iyamo kamkamna unai kawakabi ye kaipatei. ⁹ Na Yaubada Yesu ye hai ye tolehedudulaimamohoiyei, ede ye hemala taukawakabi yodi kabihemauli nige sigana yona kabalaoma. ¹⁰ Yo Yaubada iya ye kaisunuwai taukaita-lasam saesaena doha Melekisedeka.

Hedede bayabayaona ye lau Yaubada tautolehesuwalana udiyedi

¹¹ Yesu ye hemala taukaitalasam saesaena hedehed-edena se bado taba ka hedededi, na hekatagomiu ye pilipikalili, matawuwuna ede yomi lapulobai ne se pahili. ¹² Kwa kawamamohoi huyalohaloha, unai komiu taba taulauhekata hekadiyo, na nige gonowamiu, na taba yomi sunuma yona kabahetubu lauhekata na unai ka hekata'uyoigomiu. Komiu sola doha wawayao gagilidi meta susu mo kwa numanuma, na nige gonowana kai kwaikwailolona kwa kai. ¹³ Ena hesau susu mo ye numanuma, meta laulaududulai lauhekata na sola nige kabina ye kata, matawuwuna iya sola wawaya gagilina. ¹⁴ Na kai kwaikwailolona meta tamowai lakilakidi siya kadi. Yodi kaikaipate debanawai gonowana namwa yo yababa se kitahinelidi.

6

¹ Unai bena yoda sunuma Keliso unai yona kabahetubu lauhekata di bagubagunadi ta laugabaeidi, na ta dudu ta lau bena nuwamasalaha saesaena ta hai. Na tabu yoda sunuma kabahetubuna lauhekata di ta lauhekata'uyoidi,

siya ede: nuwabui laulau yabayababadi udiyedi yo yoda sunuma Yaubada unai, ² babatiso yo nimatolesaena kulu unai, boita tolo'uyona yo hekasa mayadaina. ³ Yaubada yona yali unai ta sigilau nuwamasalaha saesaena ta hai.

⁴⁻⁶ Tamowai hekadiyo nige gonowana se nuwabui'uyo. Siya wasa namwanamwana se lapuiyako, galewa kain-ayyadi se miyalobaidiko, Yaluwa Tabuna unai yodi tupwa se haiyako, yo Yaubada yona hedehedede yona namwa yo basileiya ye laolaoma matadawai gigibwalina se nuwatulobaidiko. Na ena Yaubada se lausuwalaei meta nige gonowana se uyoma se nuwabui'uyo, matawuwuna yodi lausuwala ne unai siya Yesu se hesahesataulo'uyoi na tamowai matadiwai iya se hemwadine'uyoi.

⁷ Bwatano namwanamwana unai meta ena nabu ye taludobi kewanawai kabo ye mumusi na koya kaidi kaniyodi ye toledi na koya tanuwagana unai namwa ye lobai. Tano ne Yaubada unai henamwa ye hai. ⁸ Na bwatano unai gwaligwali yo lagau mo se kini na nige yona namwa saha hesau, tano ne tanuwagana kabo tano ne ye hededeheyababa. Na gehena unai kabo ye gabu.

⁹ Kehamaiyao, ka hededebayaolaowa kalimiuwai doha teina, na iyamo kabina ka kata meta komiu laulau namwanamwadi kwa ginaginalidi, siya ede Keliso yona kabihemauli unai se masamasalaha. ¹⁰ Yaubada yona hekasa se dudulai, unai yomi paisowabayao yo yomi gadosisi kalinawai taba nige ye nuwaluluhiyeidi. Siya ede doha yomi hali taukawamamohoi meta beyabeyana kwa saguidi yo iya ede sola kwa sagusaguidi. ¹¹ Laulauna gonogonowana ka henuwagomiu bena komiu kesega kesega kwa miyamianamwanamwaei ye lau ee huya kana siga, na unai bena yomi sunuma se bayao. ¹² Nige ka henuwagomiu bena kwa matakenokeno. Sunuma yo taubiga tamowaidi kabo saha Yaubada ye hededehesunumaedi

wa se haidi. Unai ka henuwa bena yodi laulau kwa lauwatanidi!

Yaubada yona hededehegunuma taba nige ye bui

¹³ Huyana Yaubada yona hededehegunuma ye mosei Abelahama unai, meta ye bom hesanawai ye hededekaigwala, matawuwuna nige hesau ye saekalili doha iya. Na ye kaigwala ¹⁴ ye wane, “Mamohoi yau kabo ya kainauyaigo yo kam isumulita ya hebadodi.”

(Genese 22:17)

¹⁵ Na Abelahama ye nayatautaubiga na mulinawai saha Yaubada ye hededehegunuma wa ye lobai.

¹⁶ Tamowai maudoidi wa tamowai saesaedi hesadiyao udiyedi se hededekaigwala. Na tamowai hesau taba saha ye hededeyako, meta hededekaigwala unai ye hemamohoyei. Unai kabo haikawayagala maudoidi ye hekaiyawasidi. ¹⁷ Yaubada ye henuwa bena yona hededehegunuma tauhaidi kalidiwai ye hemasalaha meta taba nige yona hineli ye bui, unai kaigwala wai ye hemamohoyei. ¹⁸ Teina ginauli labui ta, Yaubada yona hededehegunuma yo yona hededekaigwala, kabo nige gonowana ye buidi, matawuwuna nige gonowana ye kailupolupo. Kita taulaoma Yaubada unai sagu ta lobai, iya ede teina ginauli labui ta udiyedi ye henuwa bena ye hebayaoda na yona hededehegunuma udiyedi bena ta tolobayao. ¹⁹ Na yoda tolobayao Yaubada yona hededehegunuma udiyedi meta doha lowo, yaluwada taukabihekahinina bayabayaona. Yoda sunuma ta woyo ye kabigigili na ye lusolalau teha tabukalilina unai.* ²⁰ Menai Yesu taukedabagunaeda de-

* 6:19: Teina ginauli ta, woyo yo teha tabukalikalilina meta Isalaela yodi logologu tabuna wa unai ta lobaidi (Hebelu 9:1-3). Teina hedehedede ta, Na yoda sunuma woyo ye kabigigili na ye lusolalau teha tabukalilina unai meta Yaubada yona kabamiya galewa ne unai heyaheysonina, na kaniyona ede yoda sunuma ye kabihekahinida Yaubada unai.

badawai ye lusolalaoko yo ye hemala yoda taukaitalasam saesaena ye lau ee nige sigana doha Melekisedeka.

7

Melekisedeka iya taukaitalasam namwanamwana na kabo Lewi tamowaidiyao

¹ Teina Melekisedeka ta iya Salema yodi wasawasa, yo Yaubada Saesaekalilina yona taukaitalasam tamowaina. Huyana Abelahama wasawasa ye saepwaidi gehena* na yona uyoma magai unai, meta Melekisedeka iya ye hailobai na hededehenamwa ye mosei Abelahama unai. ² Yo Abelahama gogo iyala unai ye hai'uy-oidi wa maudoidi luwadiwai yona taiti* ye hai ye mosei Melekisedeka.* Hesa Melekisedeka kaniyona ede “laulaududulai wasawasana”, yo hesa Salema kaniyona ede “nuwadaumwali”, unai iya hinage “nuwadaumwali wasawasana”. ³ Iya nige tamana yo sinana yo kana mumugao yo yona huyatubu yo yona mauli sigana wasadi, na iya meta taukaitalasam tamowaina ye lau huya nige sigana, doha Yaubada natuna. ⁴ Na tamada Abelahama iyala unai gogo ye haidi wa yona taiti ye mosei Melekisedeka, unai ta nuwatulobai meta tamowai ta ye saekalili.

⁵ Laugagayo ye hedede meta taukaitalasam siya ede Lewi kana isimulitao hekadiyo, bena Isalaela tamowaidi maudoidi udiyedi taiti se tanoi. Tamowaidi ta meta siya kadi kahao, na maudoidi ta Abelahama unai se tubuma. ⁶ Teina Melekisedeka ta iya nige Lewi kana boga hesau, na iyamo taiti ye hai, yo hinage Abelahama,

* 7:1: Genese 14:1-16 ku hasili.

* 7:2: Taiti kaniyona ede one tenth.

Meta ena tamowai yona moni 100 Kina, meta 10 Kina kabo ye mosei Yaubada unai. O yona puwaka 10, meta kesega ye mosegabaei Yaubada unai. * 7:2: Genese 14:17-20 ku hasili.

iya hededehesunuma tauhaina wa, ye hededehehenamwa. ⁷ Nige gonowana ta nuwapwanopwano, matawuwuna maudoida kabina ta kata meta tamowai dobidobina hededehehenamwa ye hai tamowai saesaena unai. ⁸ Taiti tautanotano ne, siya kabo se boita. Na taiti tauhaina hesau ede Melekisedeka, na Yaubada ye hedehedede meta iya kabo ye miya ye lau nige kana siga. ⁹ Unai gonowana kabo ta wane, Abelahama taiti yona tolona ta meta Lewi hinage taiti ye tole, ¹⁰ matawuwuna ede huyana Melekisedeka Abelahama ye hailobai, meta Lewi iya sola kana mumuga Abelahama tauna luwanawai.

Yesu taukaitalasam saesaena doha Melekisedeka

¹¹ Taukaitalasam Lewi unai tautubuma wa yodi paisowa yona kabalaoma ede Mose yona laugagayo. Na iyamo taukaitalasam ne nige gonowadi tamowai yodi yababa udiyedi se tolehedulaidi. Unai Yaubada taukaitalasam hesau ye hetamaliyama, iya ede doha taukaitalasam Melekisedeka, na nige doha Aloni. ¹² Teina unai Yaubada taukaitalasam yona paipaisowa ye bui, ede laugagayo hinage ye bui. ¹³ Teina hedehedede maudoidi ta tamowaina wa meta iya nige Lewi kana isimulita hesau, na iya boda udoi. Na tenem boda ne unai meta nige tamowai hesau kaitalasam paisowana ye ginauli. ¹⁴ Ye masalaha meta yoda Guiyau iya Yuda kana isimulita, yo Mose nige saha ye hedede bena taukaitalasam hesau Yuda kana boda unai kabo ye tubuma. ¹⁵ Yo saha ka hedede ta ye masalahakalili, ena taukaitalasam hesau doha Melekisedeka ye masalahama. ¹⁶ Iya ye hemala taukaitalasam meta nige laugagayo debanawai, kaniyona ede kana mumugao siya taukaitalasam bagubagunadi. Na ye hemala taukaitalasam mauli nige yona kabagehe yona gigibwali debanawai. ¹⁷ Matawuwuna Yaubada ye hededeyako ye wane,

“Kowa taukaitalasang miyamiyahaina doha Melekisedeka.” *(Same 110:4)*

¹⁸ Laugagayo yo kabikabidi bagubagunadi wa Yaubada ye tolehesuwaladi matawuwuna ede se basabasa yo nige kaniyodi, ¹⁹ matawuwuna laugagayo ta nige gonowana tamowai se tole hedudulaidi. Na Yaubada hededehegunuma namwanamwadi ye ledima, se saguida na udiyedi kabo gonowana ta sigilau Yaubada unai.

²⁰ Laugagayo yo kabikabi hauhauna ta Yaubada ye hetubu na hededekaigwala ye ginauli Yesu unai. Na nige hededekaigwala hesau ye ginauli taukaitalasang tamowaidiyao bagubagunadi udiyedi. ²¹ Na huyana Yesu ye hemala taukaitalasang, Yaubada hededekaigwala ye ginauli ye wane,

“Guiyau ye kaigwalako,

yo iya taba nige nuwana ye bui:

Kowa kabo taukaitalasang ye lau ee huya nige sigana” *(Same 110:4)*

²² Teina hededekaigwala ta debanawai Yesu ye hemala talam namwanamwana tauhaiyamana. Talam ne ye namwakalili na kabo talam beyabeyana. ²³ Taukaitalasang Lewi unai tautubuma wa meta se badokalili, matawuwuna boita ye hekaiyawasidi unai kadi paisowa nige se laei sigana unai. ²⁴ Iyamo Yesu ye miya ye lau nige sigana, unai iya ye hemala taukaitalasang miyatahitahina. ²⁵ Unai iya gonowana tamowai ye hemaulidi, siya ede tamowaidiyao Yesu debanawai se laoma Yaubada unai. Matawuwuna iya ye miya ye lau nige kana siga na huya maudoina kabo yodi ye kaikaibwada.

²⁶ Ye namwakalili to yoda taukaitalasang saesaena ede Yesu, matawuwuna iya tabuna, nige kana giluhesau, ye a'a, iya tamowai yodi yababa nige ye patulau udiyedi,

yo galewa ne unai ye saekalili. ²⁷ Taukaitalasam saesaedi Lewi kana isimulitao, siya bena mayadai badobado kaitalasam se ginaginaulidi, bagubaguna se bom yodi yababa hesabadi na kabo tamowai maudoidi yodi yababa hesabadi. Na Yesu meta udoi. Iya tamowai yodi yababa maudoidi debadiwai kaitalasam kesega mo ye ginauli huyana ye mose'uyoi sataulo ne unai.

²⁸ Tamowai se basabasakalili, na iyamo laugagayo debanawai se hemala taukaitalasam saesaedi; na laugagayo mulinawai hededekaigwala ye laoma, na unai Yaubada Natuna ye kaisunuwai ye hemala taukaitalasam saesaena. Yaubada iya ye tolehedudulaimamohoiyei ye lau ee nige kana siga.

8

Yesu yoda taukaitalasam saesaena talam hauhauna wa unai

¹ Kai saha ka hedehededei ta meta iya ede teina: Kita yoda taukaitalasam saesaena ye tutuli Yaubada namana-malikalilina yona telona nimatuutuunawai galewa ne unai, ²yo kabataba'ohu unai ye paipaisowa. Kabataba'ohu ta logulogu tabuna mamohoina Guiyau ye ginauli na nige tamowai se ginauli.

³ Laugagayo ye hedede meta bena taukaitalasam saesaedi maudoidi yodi kainauya yo kaitalasam se moseidi. Gonogonowana doha hinage teina yoda taukaitalasam saesaena ta bena kaitalasam hesau ye mosei Yaubada unai. ⁴ Ena taba iya tanoubu ta unai, taba nige ye hemala taukaitalasam, matawuwuna tanoubu ta unai meta taukaitalasam tamowaidiyao nonohadi, siya ede kaitalasam se moseidi Yaubada unai, doha laugagayo ye hededehemasalahayako wa. ⁵ Yo siya yodi kabapaisowa, iya ede logulogu tabuna ne, meta galewa ne unai logulogu

tabuna mamohoina kabakitana yo tautauna. Unai ede huyana Mose bena logulogu tabuna ta ye ginauli, Yaubada ye hededebayaolau unai ye wane, “Ku kitalau kabikabina tautauna maudoina kuduli ne unai ya hekitago wa meta ku ginauliwatani.” *(Esodo*

25:40) ⁶ Na taukaitalasam saesaena paisowana Yesu ye hai wa ye namwakalili na kabo Lewi tamowaidiyao yodi paisowa, gonogonowana doha talam iya ye haiyama wa ye namwakalili na kabo talam bagubagunana wa. Na talam hauhauna ta yona kabatolo ede hededehegunuma namwanamwadiyao. Hededehegunuma ta se namwakalili na kabo hededehegunuma bagubagunadi wa.

⁷ Taba ena talam bagubagunana wa unai nige laupwano, meta Yaubada taba nige talam helabuina ye leyama. ⁸ Na Yaubada Isalaela tamowaidi udiyedi laupwano ye lobai ede ye wane,

“Guiyau ye wane: Huyana ye laolaoma,
yau kabo talam hauhauna ya ginauli
Isalaela yo Yuda tamowaidiyao udiyedi.

⁹ Kadi mumugao nige yogu talam beyabeyana wa se sunumaei,
ede ya lausuwalaedi.

Unai talam hauhauna ta kabo nige doha siya udiyedi ya ginauli wa,
huyana nimadi udiyedi ya kabi na Aikupito unai ya woyahepesadi wa.

¹⁰ Na Guiyau ye wane: Teina talam ta kabo ya ginauli Isalaela tamowaidi udiyedi,
tenem huya ne mulinawai.

Yau yogu laugagayo kabo ya toledi kuludi ne udiyedi
yo ya kulidi nuwadi ne udiyedi.

Yau kabo yodi Yaubada,
yo siya yau yogu tamowai.

¹¹ Huyana ne taba nige tamowai hesau helena taumiya ye hekata
 yo taba nige ye hededelau kana kaha unai ye wane,
 ‘Guiyau taba kabina ku kata,’
 matawuwuna siya maudoidi gagilidi ye sae lakilakidi
 kabo kabigu se kata.

¹² Yau yodi laulau yabayababadi kabo ya hededegilidi
 yo yodi ba'aya taba nige ya nuwatu'uyoidi.” (*Yele-
 maiya 31:31-34*)

¹³ Na teina talam ta Yaubada ye katai Talam hauhauna,
 unai talam bagubagunana wa ye beyabeyako. Na saha
 ye beyabeyako yo nige yona gigibwali meta kabo ye
 tauwadam.

9

Yaubada kaihelahuina logulogu tabuna wa unai

¹ Talam bagubagunana wa meta yona kaihelahui lau-
 gagayodi yo kabikabidi, yo hinage tanoubu ta unai ka-
 bataba'ohu se ginauli. ²⁻³ Kabataba'ohu ta meta logulogu
 tabuna kaleko unai se ginauli, na kalona ne unai meta
 kaleko unai se woyo'utusi na ye hemala dahala labui.
 Na dahala bagubagunana wa unai meta lampa haligigi-
 labui yodi kabatolo ye totolo, yo hinage pwalawa tabudi
 ma hatahatana* menai. Teina dahala ta hesana ede
Teha tabuna. Na woyo kalekona dagelanawai meta dahala
 hesau hesana ede Teha tabukalikalilina.^{*} ⁴ Dahala ta unai
 kabakaitalam hatahatana gole unai se ginauli, meta mu-
 lamula panepanedi kabagabuna. Yo talam keisina* gole

* 9:2-3: Lewitikasi 24:5-9; Maleko 2:26, yo Esodo 25:23-30 ku hasilidi.

* 9:2-3: Hesana teha tabukalikalilina se tole matawuwuna iya ede Yaubada
 yona kabamiya tanoubu ta unai. * 9:4: Talam keisina: Kalina dimdim
 unai se hedehedede ark of the covenant. Teina hedehedede ta ark kaniyona
 ede keisi.

unai se suma wa hinage temenai. Teina keisi ta kalonawai meta mana * kaba'usaedi gole unai se ginauli wa, yo Aloni yona tuke ye bwagu wa, yo laugagayo saudoudoi wekudi tabatabadiyao labui* wa. ⁵ Keisi wa kewanawai selubim* namanamalidi se tutuli. Pepedi se kaladi na ba'aya kabahededegigilina tehana wa se helogulogu. Na ginauli maudoidi ta hedehedededi se badokalili, na nige gonowana ta hetalahegehedi.

⁶ Huyana ginauli maudoidi se tolehekanonohaidi doha teina, kabo taukaitalasam se mwalae dahala bagubagunana unai, mayadai badobado temenai yodi paisowa se ginaginaulidi. ⁷ Na taukaitalasam saesaena ye bom mo kabo bolimai kesega kesega luwadiwai mayadai kesega mo unai ye mwalaesae teha tabukalikililina unai, na yona mwalaesae ne unai meta bena kwasina ye ba-hei. Teina kwasina ta meta iya yo tamowai maudoidi yodi yababa nige se nuwatulobaidi wa hesabadi menai Yaubada matanawai ye lausibusibuyei. ⁸ Taukaitalasam saesaena ye bom mo gonowana ye mwalaesae dahala teha tabukalikililina unai. Teina unai Yaluwa Tabuna ye hemasalaha kalidawai meta huyana logulogu tabuna bagubagunana sola ye totolo meta kabalusae teha tabukalikililina kedana nige sola ye tasoke. ⁹ Teina talam bagubagunana kabikabidiyao ta meta teina huya ta kita yoda kabakita. Ye hekitada meta tautaba'ohu yodi

* 9:4: Mana meta kana kao doha laisi tumadiyao. Se posiposi yo se gagilikalili, na se kamnakalili. Esodo 16:13-16 yo 16:31-35 ku hasili. Dimdim unai se wane kadi kao doha koliyanda tumadiyao, na kai laisi unai ka heyahayasoniyei. * 9:4: Esodo 34:1 ku hasili. * 9:5: Buka Tabuna nige selubim kadi kao yo yodi paisowa ye hemasalahanamwanamwaei. Anelu udiyedi meta siya udoi, kadi kao se hemasalahadi meta ma pepedi yo kaedi yo hinage nimadi. Na siya yodi paisowa ede teha hetahetabudi se kitakitahetetedi.

kainauya yo kaitalasam se mosemoseidi Yaubada unai wa, meta taba nige gonowana nuwadiyao se he'a'adi. ¹⁰ Matawuwuna teina kainauya yo kaitalasam ta meta siya ede kai, numanuma, taudi yo gogo deulihe'a'adi kabikabidi mo. Tamowai teina kabikabi ta se ginaulidi meta dagelagaibudi mo se he'a'adi, na nuwadiyao meta nige se buidi. Na Yaubada yona nuwatu meta bena tamowai tenem kabikabi ne se ginaginaulidi ye lau ee kabikabi hauhauna ta ye lage.

Keliso kwasinana hedehedena

¹¹ Keliso ye laoma ye hemala ginauli namwanamwadi se laomako wa yodi taukaitalasam saesaena, na logulogu tabuna unai ye lusolako. Teina logulogu tabuna ta ye saekalili yo ye namwakalili na kabo tanoubu unai ta. Nige tamowai nimadiwai se ginauli, yo iya meta nige doha tanoubu ta ginaulina hesau. ¹² Yesu yona lusola ne unai meta nige gouti o bulumakau natuna hakiyana kwasinana ye hepaisowa, na ye bom kwasinana mo ye bahei na ma kesega mo ye lusola teha tabukalikalilina wa unai, na unai yoda kabihemauli miyatahitahina ye ginauli. ¹³ Kabikabi bagubagunana unai ena Yaubada matanawai tamowai taudiyao nige se a'a* meta kabo taukaitalasam ne gouti o bulumakau hakiyadi kwasinadi unai se lausibusibuyedi, o bulumakau baisinana saehauna kahusana se hesulusae kewadiwai. Unai kabo se a'a'uyo. Iyamo teina ta meta dagelagaibudi mo se a'a. ¹⁴ Na Yaluwa Tabuna Miyamiyahaina Yesu ye hebayao na ye bom ye kainauyai'uyoi Yaubada unai. Na iya meta nige yababana hesau. Unai ede Keliso kwasinana ye gigibwalikalili

* 9:13: Yaubada matanawai tamowai taudiyao nige se a'a kaniyona ede tamowai wa nige gonowana se mwalae logulogu tabuna bakubakuna unai se kaitalasam yo se tapwalolo.

na kabo suisui kwasinadi. Kabahemwaloida laulaudiyao udoi'udoi udiyedi Keliso kwasinana nuwadao ye he'a'adi, na ta hemala Yaubada Maumaulina yona taupaisowa.

¹⁵ Keliso yona kaitalasam debanawai talam hauhauna ta ye haiyama, unai kaiteyadi Yaubada ye yoganeidi wa bena Yaubada yona hededehegunuma gogodi miyamiyahaidiyao se haidi. Matawuwuna talam bagubagunana wa unai na tamowai saha se ginaulipwanolidi wa ba'ayadi maudoidi debadiwai Keliso ye boita, unai ye hemaisahaidi yo yailihai ye moseidi.

¹⁶ Na huyana tamowai hesau yona gogo hekasana pepwana ye kulikauli na ye boitagabaei, meta nige gonowana tamowai hesau ye kabilau gogo ne udiyedi kana siga se hemamohoiyei meta pepwa ne taukulina ede ye boitako.

¹⁷ Ena taukulina ta ma miyana meta nige gonowana tamowai hesau gogo hekasana pepwana ta ye hepaisowa na unai ginauli saha ye hededehegunuma wa ye hai. Teina pepwa ta nige gonowana ye paisowa kana siga ee taukulina ta ye boita. ¹⁸ Doha hinage talam bagubagunana wa nige yona gigibwali ye lau ee kwasina unai se hemamohoiyei. ¹⁹ Mose Yaubada yona laugagayo maudoidi ye hededegabaedi tamowai udiyedi, na muliyena bulumakau natudiyao yo gouti kwasinadi yo waila ye haidi na mamoe wiyana pulupululuna yo hisopa* lagadi ye hepaisowadi na Yaubada yona laugagayo bukana yo tamowai maudoidi udiyedi ye lausibusibuidi ²⁰ na ye wane, “Teina kwasina ta meta Yaubada yona talam kalimiuwai wa kabahemamohoiyena. Na Yaubada ye hededeabayao bena yona laugagayo kwa kabihekahinidi.” (Esodo 24:7-8)

* 9:19: Hisopa meta kaiwa gagilina kuyakuyawana Isalaela tehadu udiyedi ye kinikini. Kita nige yoda hesa, unai kabo ta tole ta wane hisopa. Kita kaiyalu lagana gagilina ta hepaisowa unai ta lausibusibu.

²¹ Yo laulau kesekesegana unai kwasina ye lausibusibuyei logulogu tabuna unai yo kabakaihelahui gogodi maudoidi udiyedi. ²² Mamohoi, laugagayo ye hedede meta ginauli se bado bena kwasina unai se he'a'adi. Taba bena kwasina nige ye bwalili, nige yababa kabahededegilina hesau.

²³ Teina ginauli ta meta siya ede galewa gogodiyao tautaudi, yo kabahe'a'adi meta suisui kwasinadi. Na galewa ginaulidi kabahe'a'adi meta ye saekalili na kabo suisui kwasinadi. ²⁴ Matawuwuna Keliso nige ye lusae logulogu tabuna tamowai nimadiwai se ginauli wa unai. Na ye lusae galewa ne unai logulogu tabuna mamohoina ne unai. Temenai ye masalahalau Yaubada matanawai kita hesabada. ²⁵ Hinage ye lusae galewa ne unai nige bena huya badobado ye bom ye kaikaitalasamyei'uyoi, doha taukaitalam saesaena bolimai kesega kesega ye lusae teha tabukalikalilina unai ye kaikaitalam, na kwasina ye bahei wa meta nige iya ye bom kwasinana. ²⁶ Ena taba Keliso yona kaitalam ne ye ginaginauli'uyoi, meta huyana Yaubada tanoubu yona hetubuna wa unai ye laoma ee teina kabo ye kamkamna ma gwauna. Na huya gehena ta unai ye laoma ma kesega mo ye kaitalam'uyoi bena ba'aya ye tolehesuwaladi. ²⁷ Doha ede tamowai ye boita ma kesega mo na mulinawai kabo ye masalaha hekasa mayadaina unai, ²⁸ hinage Keliso ye boita ma kesega mo na kaitalam ye ginauli tamowai gwaudi yodi yababa kabalaehesuwalana. Na kabo ye uyoma nige bena tauba'aya hesabadi, na tenem huyana ne unai kabo mauli nige sigana ye moseidi iya taunayawatanina tamowaidiyao ne udiyedi.

10

Keliso ma kesega mo ye kaitalam

¹ Laugagayo Mose unai se laoma wa meta ginauli namwanamwadi se laolaoma ne tautaudi mo, nige mamohidiyao. Unai ede kaitalasam kesekesegadi tamowai se ginaginauli'uyoidi bolimai badobado, na udiyedi taba nige gonowana taukaihelahui ne se hedudulaidi. ² Ena taba laugagayo wa tamowai se hedudulaidi kabo gonowana kaitalasam wa se kaiyawasi. Matawuwuna ena taba kaitalasam kesega mo unai taukaihelahui wa se a'ako, kabo nige gonowana yodi yababa se nuwatu'uyoidi. ³ Na tenem kaitalasamdi ne meta ba'aya kabahenuhenuwaisinidi bolimai badobado, ⁴ matawuwuna bulumakau yo gouti hakiyadi kwasinadi nige gonowana ba'aya se haigabae.

⁵ Tenem unai huyana Keliso ye dobima tanoubu ta unai meta ye wane,

“Kaitalasam yo kainauya nige ku henuwadi,
na yau taugu ta ku kabinonohai yogu.

⁶ Kainauya gabugabudi yo ba'aya kabahededegilina kainauyadi
nuwam nige se henamwa.

⁷ Na kabo ya wane, ‘Yaubada, yau ede te, doha buka unai se kuliyo,
ya laoma kowa yom nuwatu bena ya ginauli.’” (*Same 40:6-8*)

⁸ Bagubaguna Keliso ye hedede ye wane, “Kaitalasam yo kainauya meta siya kaitalasam gabugabudi yo kaitalasam ba'aya hesabadi nige ku henuwadi yo nige nuwam se henamwadi.” (Iyamo laugagayo ye hedede bena se ginaulidi.) ⁹ Na ye hedede'uyo ye wane, “Yau ede te, ya laoma kowa yom nuwatu bena ya ginauli.” Teina hedehede ta udiyedi talam bagubagunana wa ye tolehesuwala na helabuina ye haiyama. ¹⁰ Na Yaubada yona nuwatu unai ye tolehesuwalada yona tamowai, Yesu Keliso tauna kaitalasamna kesegana wa debanawai.

¹¹ Talam bagubagunana wa unai mayadai kesega kesega taukaitalam maudoidi yodi paisowa se ginaginalidi. Kaitalam kesekesegadi se moseidi Yaubada unai na nige gonowana udiyedi ba'aya se haigabaeidi. ¹² Na teina taukaitalam saesaena ta ba'aya kaitalamna ma kesega mo ye ginauli, na mulina ne unai ye sae Yaubada nimatuutuuna unai ye tuli. ¹³ Temenai ye nayanaya ye lau ee kana siga kana waiunu Yaubada ye toledi kaena kadi duku. ¹⁴ Matawuwuna tenem kaitalam kesega ne unai kaiteyadi ye tolehesuwaladi siya Yaubada yona tamowai ne meta ye haidi na ye tolehedulaimamohoiyeidi ye lau nige kana siga.

¹⁵ Yaluwa tabuna teina ta hinage ye hemasalahayako kalidawai. Doha bagubagunawai ye wane,

¹⁶ “Guiyau ye hedede ye wane, ‘Teina talam ta kabo ya ginauli Isalaela tamowaidi udiyedi, tenem huya ne mulinawai.

Yau yogu laugagayo kabo ya toledi kuludi ne udiyedi yo ya kulidi nuwadi ne udiyedi.’” (*Yelemaiya 31:33*)

¹⁷ Na kabo ye hedede'uyo ye wane, “Yodi ba'aya yo laulau yabayabadi meta yau taba nige ya nuwatu'uyoidi.” (*Yelemaiya 31:34*)

¹⁸ Na huyana Yaubada ba'aya ye hededegigilidi meta tamowai nige gonowana kaitalam hekadi se ginauli'uyoidi.

Sunuma hededehebayaona

¹⁹ Kehaguwao, Yesu kwasinana debanawai ta nuwabayao na ta lusae galewa teha tabukalikalilina ne unai. ²⁰ Yesu teina keda hauhauna ta ye sokeyako kita hesabada yo gonowana unai kabo mauli ye leyama kalidawai. Woyo tapulisina ne iya ede Yesu tauna, unai kabo gonowana ta lau Yaubada unai. ²¹ Yo

hinage yoda taukaitalasang saesaena iya Yaubada yona tamowai taukitahetetedi. ²² Tenem nuwatu maudoidi ta debadiyena taba kwa laoma ta sigi ta lau Yaubada unai ma nuwamamohoida yo ma sunumada. Matawuwuna yoda nuwatu yabayababadi Keliso kwasinana unai ye lausibusibuyeidiko na ye he'a'ada, yo tauda waila a'ana unai ye deulidiko. ²³ Taba ta tolobayao na Yaubada yona hededehegunuma ta hededehegunumalahadi tamowai udiyedi ta bena ta kabihekahini, matawuwuna Yaubada saha ye hededehegunuma kalidawai wa kabo ye hemamohoiyei. ²⁴ Na bena ta nuwanuwatu kabo idohagi na ta haihebahebayao'uyoida gadosisi yo laulau namwanamwadi udiyedi. ²⁵ Tabu yoda tapwalolo koikoigogodi ta miyasuwalaedi doha tamowai hekadi yodi miyamiya ne. Bena yoda sunuma unai ta haihebahebayao'uyoida, matawuwuna kabina ta kata meta yoda Guiyau yona uyoma mayadaina ye hanahanauma.

²⁶ Ena kita Yaubada yona hedehegede mamohoina ne kabina ta kata na sola ba'aya unai ta miyamiya, meta nige kaitalasang hesau'uyo kabo ba'aya ne ye haigabaeidi, ²⁷ na ma matamatausida hekasa mayadaina yo Yaubada kana waiunu kabaheyababadi kaiwana kalakalasinga ta nayanayaidi. ²⁸ Ena tamowai hesau Mose yona laugagayo ye laukwatakwataei na tamowai labui o haiyona se kita yo se hemamohoiyei, kabo se unuheboita, nige gonowana se katekamkamnaei.* ²⁹ Yomi nuwatu idohagi? Ena tamowai hesau Yaubada Natuna nige ye hekasisiyei yo talam kwasinana wa ye hai doha ginauligaibu, yo nige ye mode meta teina kwasina ta kabo yona yababa ye deuligabaedi Yaubada matanawai, yo Yaluwa iya ginauli namwanamwadi ye kainauyaida ye

* 10:28: Dutelonomi 17:6 ku hasili.

hededeheyababa meta kabo kamkamna sahasahana ye hai? ³⁰ Tauhedehededenena kabina ta katako, ye hedede ye wane, “Yau kabo ya haigum, yo hekamkamna meta yau ya ginauli,” *(Dutelonomi 32:35)*

yo ye hedede'uyo ye wane, “Guiyau kabo yona tamowai ye hekasadi.” *(Dutelonomi 32:36;*

Same 135:14) ³¹ Unai ginauli nuwamatamatausikalilina ede hekamkamna Yaubada Maumaulina nimana unai kabo tamowai se hai ne.

³² Na huya bagubagunana unai Keliso wasana kwa hai wa kwa nuwanuwatui. Tenem huyana ne unai kamkamna lakilakina kwa hekalo, na iyamo yomi sunuma unai kwa tolobayao. ³³ Huya hekadiyo tamowai komiu Yesu tausunumaena se haigomiu na boda matadiwai se hededeheyababagomiu yo se hekamkamnagomiu, yo huya hekadiyo kamkamna kesekesegadi tauhaidi wa kwa saguidi. ³⁴ Kami kahao numatutugudu unai se toledi wa kwa katekamkamnaedi, yo huyana yomi gogo se haidi wa meta kwa gwauyala, matawuwuna kabina kwa kata meta yomi gogo namwanamwadi yo miyamiyatahitahidi siya ede galewa ne unai.

³⁵ Unai tabu yomi sunuma kwa gabaei. Kainauyana lakilakina kabo Yaubada unai kwa hai. ³⁶ Yomi sunuma unai taba kwa tolobayao, yo huyana Yaubada yona nuwatu kwa ginaulihegehedi sigana unai, saha ye hededehesunuma wa kabo kwa hai. ³⁷ Na huyakubwakubwa mo

“taulaoma ne kabo ye lagema na taba nige ye pahili.

³⁸ Na yogu tamowai dudulaina sunuma unai kabo ye miya;

na ena ye mulisigisigi

yau taba nige nuwagu ye namwa kalinawai.”

(Habakuku 2:3-4)

³⁹ Na kita meta nige taumulisigisigi tamowaidiyao. Ena tamowai hesau ye mulisigisigi Yaubada kabo ye heyababa. Na kita meta tausunuma tamowaidiyao, mauli nige kana siga tauhaidi.

11

Tausunuma tamowaidiyao wasadi

¹ Yoda sunuma kaniyona ede ta kawamamohoi yo nige nuwadao se labulabui meta Yaubada yona hededehe-sunuma ta nayanayaidi ne kabo se tubu, yo ginauli saha sola nige ta kitadi kabo se masalaha. ² Kada mumugao yodi sunuma kana kao ede doha teina, unai Yaubada ye hededetausaedi.

³ Sunuma debanawai ta nuwatulobai meta Yaubada ginauli maudoidi ye hetubudi yona hedehedede unai. Na saha ta kita ne meta ginauli nige masamasalahadi udiyedi ye masalaha, Yaubada yona hedehedede unai.

⁴ Sunuma debanawai Abela kaitalasam namwanamwana ye mosei Yaubada unai, na kabo Kaina yona kaitalasam. Na Yaubada Abela yona kainauya ye kitahenamwa na yona sunuma debanawai ye hededetausae meta iya tamowai dudulaina. Abela ye boitako, na iyamo yona sunuma wasana sola iya ede ta lapulapui.

⁵ Sunuma debanawai Yaubada Enoka ye hai ye saei galewa, ede iya nige boita ye lobai. Makesega ye tauwadam, matawuwuna Yaubada iya ye haiyako. Na huyana sola nige ye sae galewa, Yaubada iya ye hedede-tausae meta iya nuwana ye henamwa. ⁶ Na ena nige yoda sunuma, meta nige gonowana Yaubada nuwana ta henamwa. Matawuwuna nige gonowana tamowai hesau ye laoma Yaubada unai kana siga ye kawamamohoi meta Yaubada iya maumaulina yo miyamiyahaina, yo hinage

benā ye kawamamohoi meta Yaubada iya tauwaseneina ye kainauyaidi.

⁷ Sunuma debanawai gināuli sahasahadi sola nige se masalaha wa Yaubada ye hededehe masalahanonohaidi Nowa unai, na Nowa Yaubada ye hekasisiyei yo yona sunuma debanawai ake* ye gināuli benā yona numa tamowaidi ye hemauidi. Saha ye gināuli ta unai Nowa tanoubu tamowaidiyao kadi gilū ye hemasalahā, na ye hemala laulāududulai tamowaina Yaubada matanawai.

⁸ Sunuma debanawai Abelahama Yaubada ye kawakabiyei, huyana ye yoganei benā ye lau tano hesau unai. Tano ne Yaubada ye hededehe sunuma benā huya mulinawai kabo ye hemala yona tano mamohoina. Yaubada ye kawakabiyei na ye lau, na nige kabina ye kata haedi ye laulau. ⁹ Yona sunuma debanawai hededehe sunuma tanona unai ye miya doha laolaoma. Yo tenti unai ye miyamiya doha hinage natuna Isako yo wahana Yakobo, na siya meta hededehe sunuma kesekesegana tauhaina. ¹⁰ Abelahama teina laulau ta ye gināulidi, matawuwuna magai miyamiyahaina ye nayawatani. Magai wa taunuwatuhekasana yo tauginaulina ede Yaubada.*

¹¹ Huyana Abelahama ye tautaubadakililiko yo mwana Sala ye kobosi, meta Abelahama yona sunuma debanawai Yaubada ye hebayao na ye hemala tama, matawuwuna ye kawamamohoi meta saha Yaubada ye hededehe sunumayako wa kabo ye gināuli. ¹² Unai tamowai tautaubadakililina ta kana isimulitao meta se

* 11:7: Teina hedehedede ta ake nige kalina Saliba, na kalina Hebelu. Na kaniyona ede keisi. Nowa waga ye kabi wa hinage ta hedede ake, iya meta keisi lakilakalilina. Nowa wasana ede Genese 6:5 unai ye hetubu. * 11:10: Hemasalahā 21:10-14 ku hasili.

badokalili doha galewa kipwaladi yo salagomgom nagalidi. Nige gonowana ta hasilidi.

¹³ Teina tamowai ta ma sunusunumadi na se boita. Na saha Yaubada ye hededehe sunumadi wa sola nige se haidi. Na kedalohalohawai mo se kitakitalaedi yo se gwauyalaedi. Yo se hededehe masalaha'uyoidi meta siya laolaoma yo yodi magai mamohoina nige tanoubu ta unai.

¹⁴ Tamowai yodi hedehedede doha teina ye hemasalaha meta basileiya hesau se wasewasenei bena kabo se hai yodi. ¹⁵ Ena taba tano se laugabae wa se nuwanuwatui, meta kabo gonowana se uyoko hesabana. ¹⁶ Iyamo se henuwa magai namwanamwana se nayanayai iya ede galewa ne unai. Unai Yaubada nige ye mwadine bena iya se katai yodi Yaubada, matawuwuna yodi magai lakilakina ye kabinonohaiyako.

¹⁷⁻¹⁸ Huyana Yaubada Abelahama ye laukita kabo Abelahama iya natuna Isako ye kaitalasangamei, matawuwuna yona sunuma. Yaubada ye hededehe sunumayako meta Isako debanawai kabo kana isimulitao se masalaha, na iyamo Abelahama Yaubada yona hededehe sunuma tauhaina wa ye yali bena natukeseke segana ye kaitalasangamei. ¹⁹ Abelahama ye nuwatui meta taba Isako ye boita, Yaubada gonowana kabo ye hemaui'uyoi. Na saha ye tubu wa meta doha Abelahama natuna Isako boita unai ye hai'uyoi.

²⁰ Sunuma debanawai Isako iya natunao labui Yakobo yo Iso ye hededehe namwadi yo ye hededehe masalaha ginauli sahasahadi kabo se tubu kalidiwai.*

²¹ Sunuma debanawai Yakobo, huyana yona huyaboita ye hanahanauma, meta Yosepa natunao labui ye hededehe namwadi yo yona tuke unai ye kabi ye totolo na

* 11:20: Genese 27:27-29 yo 39

Yaubada ye kaihelahui.*

²² Sunuma debanawai Yosepa yona huyaboita ye hana-hanauma ede ye hededehemasalaha meta Yaubada kabo Isalaela tamowaidiyao Aikupito unai ye woyahepesadi, yo saha ye henuwa bena siyadana ne unai se ginauli, meta ye hededenonohai.

²³ Huyana Mose se labasi, na sunuma debanawai tamana yo sinana iya se tolewadam waikena haiyona, matawuwuna iya se kita meta kana kao ye namwakalili na Palao* yona laugagayo nige se matausiyei.

²⁴ Sunuma debanawai huyana Mose ye tubusae meta nige ye henuwa bena se hedede iya Palao natuna waihiu wa natuna,* ²⁵ na ye henuwa bena Yaubada yona tamowai maiyanao se kamkamna, na nige bena huyakubwakubwa mo yababa gwauyalana ne unai ye gwauyala. ²⁶ Ye nuwatui meta ye namwa mo taba ye kamkamna Keliso debanawai na kabo Aikupito yona gogo wasawasadi gadosisidi ne, matawuwuna iya ye kitakitalau yona kainauya ye laolaoma ne hesabana. ²⁷ Sunuma debanawai Mose Aikupito ye laugabaei na wasawasa yona kouyalayala nige ye matausiyei. Yona sunuma unai ye tolokesegai, matawuwuna yona kamna ne unai doha Yaubada iya ede wadawadamna ye kita. ²⁸ Sunuma debanawai Mose ye hededelau Isalaela tamowaidi bena taukiuli kabikabina yo kwasina hesaudi kawakeda duudi udiyedi se ginaulidi, unai taba nige taukai'unu aneluna Isalaela natudiyao tautaubaguna ye unuidi.*

²⁹ Sunuma debanawai Isalaela tamowaidiyao Gabwa Pulupululuna unai se kawasi kana kao doha tano pitapi-

* 11:21: Tem huya ne unai tamowai se totolo na se tapwalolo. * 11:23:

Palao meta Aikupito yodi wasawasa. * 11:24: Esodo 2:10-12 ku hasili.

* 11:28: Esodo 12 ku hasili.

talina; na huyana Aikupito tamowaidiyao se kaipate bena se hemuliwatanidi ede siya maudoidi se yoli.

³⁰ Sunuma debanawai Isalaela tamowaidiyao Yeliko ganana se tauhetakikili mayadai haligigi-labui na kabo gana wa ye ulugwaligwali.

³¹ Lahaba iya waihiu tauna ye lokulokunegabae wa meta yona sunuma debanawai ye mauli, huyana Isalaela tamowaidiyao Yeliko magaina tamowaidiyao, siya meta Yaubada taukawayagalaena, se koihemwaloidi, matawuwuna Isalaela yodi taukaikewasipwa ye saguidi.*

³² Kabo saha hesau ya hedede'uyoi? Nige yogu mahana gonowana bena kabo Gidiyoni, Balaki, Samasona, Yepeta, Dawida, Samuwela yo peloweta maudoidi yodi sunuma wasadi ya hasilidi. ³³ Teina tamowaidiyao ta yodi sunuma debadiwai basileiya hekadi se saepwaidi, yo kabikabi dudulaidi se ginaulidi, yo Yaubada saha ye hededehesunumadi wa se haidi. Siya hinage laiyoni kawadi se koiguidi tabu se kaitau, ³⁴ yo kaiwa kalapulupululudi se hebosodi, yo iyala kelepana unai bena se unuidi na se wasabugabaei. Yaubada yodi basabasa ye buidi na se bayao, na iyala unai se bayaokalili na kadi waiunu se henakudi. ³⁵ Sinesineo kehadiyao yodi taubota boita unai se hai'uyoidi.* Tamowai hekadiyo meta se hekamkamnakaliliyeidi, na iyamo nige se henuwayailihai, na se henuwa bena se boita matawuwuna kabina se kata meta boita mulinawai kabo se tolo'uyo na mauli namwanamwana se hai. ³⁶ Hekadi se talatalawasiyedi yo wipi udiyedi dageladi se sapikopadi, yo hekadiyo nimadi yo kaedi se senidi yo numatutugudu udiyedi se toledi. ³⁷ Hekadi se hekalawekudi; hekadi sowala udiyedi se boliduwaduwalidi, hekadi kelepa udiyedi se

* 11:31: Yosua 2:1-21 yo 6:22-25 ku hasili.

* 11:35: 1 King 17:17-24 yo 2 King 4:25-37 ku hasili.

unuhemwaloidi. Na teina tamowaidiyao ta meta se de-hakalili, ede mamoe yo gouti dahidi se likwadi na se sae yo se dobi, yo tamowai siya se hekamkamnadi yo se kabi-henayaidi. ³⁸ Siya se namwakalili Yaubada matanawai, na tanoubu ta tamowaidiyao siya nige se kitahenamwadi. Unai se sae yo se dobi balabalagaibu yo koya tupidi udiyedi, na weku yo bwatano duhadi udiyedi se miyamiya.

³⁹ Yaubada teina tamowai maudoidi ta yodi sunuma debanawai ye kitahenamwadi, na iyamo saha ye hededehe sunumadi wa sola nige se hai yodi mauli huyadiwai. ⁴⁰ Kaniyona ede ginauli namwanamwana hesau ye nuwatuhekasakauli kita hesabada, na ye henuwa taba siya yo kita kabo ta haigogoi, iya ede ye tolehedudulaimamohoiyeida.

12

Yaubada natunao ye guguyaidi

¹ Teina bodalakilaki tamowaidi ta yodi sunuma wasadi udiyedi Yaubada yona kabinamwa se hekitada. Unai kabakabihekahinida maudoidi yo ba'aya kabahekalabesibesida ta gabaedi, na ma nuwabayaoda ta heloikesegai yoda kailakwa ta unai. ² Bena ta kitakitalau Yesu unai. Iya yoda sunuma yona kabalaoma yo yona kabagehe. Yona nuwayali unai sataulowai boita nuwamwadimwadinena ye hai, matawuwuna ye nuwatu gwayalana kabo ye hai. Na teina huya ta Yaubada yona telona tehatuutuuna unai ye tutuli. ³ Yesu kwa nuwatu. Iya meta tamowai yabayabadiyao udiyedi yona hekamkamna ye haidi. Unai tabu kamnamiyao se yababa yo kwa nuwabasabasa yomi kamkamna ta udiyedi. ⁴ Huya maudoina ye laoma ee teina yomi kaipate ba'aya hewaiununa unai meta sola nige kwasinamiyao se hebwalilidi. ⁵ Nuwana Yaubada yona hededehebayao wa

kwa nuwaluluhiyeidiko, doha ye kawanatuyeigomiu ye wane,

“Natugu, huyana Guiyau ye guguyaigo, tabu ku nuwatuhegagili,

yo huyana ye dilaigo, tabu nuwam ye basabasa,

⁶ matawuwuna Guiyau tamowai ye gadosisiyedi ne kabo ye guguyaidi,

yo kaiteyadi ye kawanatuyedi kabo ye hekamkam-nadi.”

(Hededesonoga

3:11-12)

⁷ Pilipili udiyedi bena kwa hekalakasasinigomiu, matawuwuna teina ta meta kami guguya Yaubada unai se laoma na yona kabikabigomiu meta doha komiu natunao mamohoidi. Tama namwanamwana meta natunao kabo ye guguyaidi. ⁸ Yaubada natunao maudoidi ye guguyaidi, na ena nige ye guguyaigomiu, meta komiu nige natunao mamohoidi, na tama hesau natunao. ⁹ Kita tamadao tanoubu ta unai se guguyaida na unai ta hekasisiyeidi. Yo gonogonowana doha Tamada galewa ne unai yona guguya taba ta haidi, kabo ta mauli.

¹⁰ Tamadao se bom yodi nuwatuwai guguya se kawanamwanamwaedi, na huyakubwakubwa mo unai se guguyaida, na Yaubada ye guguyaida kita yoda namwa hesabana bena kabo yona tabu unai kita maiyada.

¹¹ Guguya nige ta henuwadi, matawuwuna udiyedi kamkamna. Na muliwai siya kaiteyadi guguya ta udiyedi taumiya kabo gonowana laulaududulai yo nuwadaumwali udiyedi se miya.

¹² Unai nimamiu basabasadi yo kaemiu megwamegwadi kwa hebayaodi.

¹³ Na keda kwa ginaulihedudulaidi kaemiyao hesabadi. Unai kabo tamowai kaeyabayababadi unai se lau na taba nige se guli, na kabo namwanamwa se lobai.

Yaubada tautolodagedagelaina kadi guguya

¹⁴ Maudoimiu kwa kaipate bena nuwadaumwali unai kwa miya tamowai maudoidi maidamiyao, yo yomi mauli udiyedi bena kwa tabu. Ena nige kwa tabu, meta taba nige Guiyau kwa kita. ¹⁵ Kwa hebayao'uyoigomiu to taba nige Yaubada yona kabinamwa kwa kabisapuli. Na kwa kitasipwa'uyoigomiu madai kwa hemala doha lamlam nisanisana na tamowai kwa woyasapulidi na ginauli yabayababadi se ginaulidi. ¹⁶ Kwa kitanamwanamwa tabu laulau bikibikidi* kwa ginagin-aulidi, yo tabu kwa hemala doha Iso. Iya Yaubada ye lausuwalaei huyana yona taubaguna dudulaina maudoina ye mosegabae louguguba kesega hesabana.* ¹⁷ Kabina ta kata meta mulinawai ye henuwa bena taubaguna hededenamwana ye hai, na yona nuwatu wa meta tamana nige ye kawanamwanamwaei. Na Iso tamana ye kaibwada'i yo ye dou, na nige gonowana saha hesau ye ginauli.*

¹⁸ Komiu nige kwa laoma kuduli mamohoina unai doha Isalaela tamowaidiyao huyana Yaubada laugagayo ye moseidi. Kuduli wa unai kaiwa kalakalasina, masigili yo yaumai lakilakikalilidi. ¹⁹ Komiu nige bwagigi dagugulakilakina yo kalina lakilakina kwa lapuidi doha Isalaela tamowaidiyao. Saha se lapuidi wa ye nuwamatamatausi ede se kaibwada bena tabu Yaubada ye hedehedede'uyo kalidiwai. ²⁰ Matawuwuna Yaubada yona hedehedede wa unai meta se matausikalili doha ye wane, "Tabu kwa laulau kuduli ne dedekanawai, yo ena suisui hesau ye lau kuduli ne unai meta hinage kwa lauwekui." (*Esodo 19:12-13*) ²¹ Yo Mose saha ye kita wa hinage ye matausikalili ede

* 12:16: Laulau bikibikidi: Siya ede ganawali yo laulaubikibiki yo kabikabi hekadiyo doha teina. * 12:16: Genese 25:29-34 * 12:17: Genese 27 ku hasili.

ye wane, “Ya matausikalili yo ya tabutabubu.” (*Dutelonomi 9:19*)

²² Na komiu kwa laoma Saiyona Kudulina unai, iya ede Yelusalema galewa ne unai wa, Yaubada Maumaulina yona magai lakilakina. Yo kwa laoma anelu bodalaki-laki nige gonowana ta hasilidi yodi gwauyala koigogona unai, ²³ yo kwa laoma Yaubada natunao taubaguna siya kaiteyadi hesadiyao ye kulidiko galewa ne unai yodi kai-helahui koigogona unai. Yo kwa laoma Yaubada unai, iya ede tamowai maudoidi tauhekasadi, yo hinage tamowai dudulaidi yaluwadi yodi teha unai. Siya ede Yaubada ye tolehedudulaimamohoiyeidiko. ²⁴ Yo kwa laoma Yesu iya talam hauhauna tauhaiyamana unai, yo hinage kwa laoma iya kwasinana ye didi hesabada wa unai. Na iya kwasina meta namwanamwakalilina, na kabo Abela kwasinana.

²⁵ Kwa kitanamwanamwa tabu Yaubada kwa kawayagalae. Iya ede ye hededelaowa kalimiuwai. Sinai kudulina unai Yaubada ye hededelau Isalaela tamowaidiyao udiyedi. Na huyadi ne unai yona hedehedede nige se kawakabiyei, ede ye hekamkamnakaliliyeidi. Na galewa ne unai ye hedededobima kalidawai. Na ena yona hedehedede nige ta kawakabiyei, kabo ye hekamkamnakalilyeda na kabo Isalaela tamowaidiyao kadi hekamkamna wa. ²⁶ Huyana ye hededelau Isalaela tamowaidiyao udiyedi meta kalinana tanoubu ta ye hetabutabubu; na huya ta yona hededehe sunuma meta ye wane, “Kabo ma kesega'uyo tanoubu ta ya hetabutabubu, nige tanoubu ta ye bom na galewa kabo hinage.” (*Hagai 2:6*) ²⁷ Teina hedehedede ta “ma kesega'uyo” ye hemasalaha'uyoi meta ginauli se tabutabubu Yaubada kabo ye haigabaedi, siya ede tanoubu yo galewa ginaulidi yona hedehedede unai se tubu wa. Unai ginauli saha nige se tabutabubu

kabo se miyahai.

²⁸ Basileiya ta hai ta nige gonowana ye tabutabubu, unai ede bena ta laoma Yaubada unai ma lautokida na ta kaihelahui ma hekasisida yo ma matamatausida, ²⁹ matawuwuna yoda Yaubada kana kao doha kaiwa kalakalasina kana waiunu kabo unai se kalasigehe.*

13

Hededehebaya gehegehena

¹ Bena kami kahao maiyamiyao kwa haigadosisi'uy-oigomiu na kwa miya. ² Tabu kwa nuwaluluhi laolaoma bena kwa yogaisinidi. Teina laulau ta unai tamowai hekadi anelu se yogaisinidi, na nige kabidi se kata meta siya anelu. ³ Numatutugudu taumiayidi yo kaiteyadi se kabihenayaidi kwa nuwatuidi doha komiu maiyamiyao kwa kamkamnagogoi.

⁴ Maudoimiu bena yomi tawasola kwa hekasisiyeidi, yo tabu kwa ganaganawali. Matawuwuna Yaubada tau-ganawali yo laulaubikibiki tamowaidi kabo ye hekamkam-nadi. ⁵ Moni tabu kwa gadosisikaliliyei, na saha kwa hai gonogonowamiu wa unai kwa miya, matawuwuna Yaubada ye hedede ye wane, “Yau taba nige ya laugabaego

yo taba nige ya nuwagabaego.” (*Dutelonomi 31:6*)

⁶ Unai gonowada ma nuwabayaoda ta wane, “Guiyau iya tausaguigau ede; nige gonowana ya matausi. Tamowai meta kabo saha se ginauli kaliguwai?”

(*Same 118:6-7*)

⁷ Yomi tauwoyawoya bagubagunadi kwa nuwatuidi. Siya Yaubada yona hedehedede tauhedededi kalimiuwai ede. Yodi mauli kaniyodi kwa kitadiko na yodi sunuma miyamiyadi bena kwa laulauyedi. ⁸ Yesu Keliso meta kana

* 12:29: *Dutelonomi 4:24*

kao kesekesegana lahi, wau teina, malaitom yo ye lau huya nige kana siga.

⁹ Na tabu lauhekata udoi'udoï se woyahesuwalagomiu. Ye namwa mo taba Yaubada yona kabinamwa unai nuwamiu ye hebayaodi. Na kaihekahekasisi udoi'udoï nige gonowana namwa hesau se haiyama. ¹⁰ Kita yoda kabakaitalasam milana hesau,* na Dius tamowaidi yodi taukaitalasam tanoubu ta unai logulogu tabuna* unai se paipaisowa nige yodi dudulai gonowana bena kaina se kai.*

¹¹ Dius yodi kabikabi unai taukaitalasam saesaena suisui kwasinadi ye bahelaedi teha tabukalikalilina unai bena ba'aya kaitalasamdi, na suisui yaudi se laedi magai dagelanawai se gabudi. ¹² Doha hinage Yesu magai lakilakina ganana dagelanawai ye kamkamna yo ye boita bena kwasinana unai tamowai ye tolehesuwaladi Yaubada yona. ¹³ Na kita taba ta lau kalinawai magai dagelana ne unai, to saha taumwadimwadina ye bahei wa hinage bena ta bahei. ¹⁴ Matawuwuna teina tanoubu ta kita nige yoda magai, na yoda magai lakilakina ta nayanayai meta iya ede sola kabo ye laoma.

¹⁵ Yesu debanawai huya maudoina bena hedebasae kaitalasamna ta mosemosei Yaubada unai, na sopada ta unai Yesu hesana ta hededehemasalaha. ¹⁶ Kabinamwa yo tamowai hekadi kaikainauyaidi hinage tabu nuwamiu se luluhidi. Teina kaitalasam ta udiyedi Yaubada nuwana kwa henamwa. ¹⁷ Kami tanuwagao kwa kawakabiyeidi

* 13:10: Kabakaitalasam milana hesau kaniyona ede Yesu yona kaitalasam sataulo unai. * 13:10: Logulogu tabuna meta numa tabuna heyaheyasonina. * 13:10: Nige yodi dudulai gonowana bena kaina se kai kaniyona ede Yesu yona kaitalasam sataulo unai nige namwana se lobai.

yo yodi loina gigibwalidi udiyedi kwa miya. Se kita-hetetegomiu na saha se ginaulidi wa meta bena kabo se tolehemasalahadi Yaubada unai. Kwa kawakabiyeidi kabo yodi paisowa unai nuwadi se namwa. Tabu nuwadiyao kwa heyababadi. Ena nuwadiyao kwa heyababadi meta taba nige se sagunamwanamwaegomiu.

¹⁸ Yomai kwa tapwalolo. Kabina ka kata meta nige kama gilu, yo yoma gadosisi ede bena ginauli maudoidi udiyedi dudulai mo unai ka miya. ¹⁹ Ya kaibwadaigomiu bena yogu kwa tapwalolo to kabo ya lagemwamwayaowa kalimiuwai.

²⁰ Nuwatalu Yaubadana yoda Guiyau Yesu boita unai ye hetolo'uyoi. Kita iya yona mamoe na iya taukita-heteteda saesaena, yo iya kwasinana unai Yaubada talam miyamiyahaina ye hemamohoiyei. ²¹ Na ka kaibwada Nuwatalu Yaubadana unai taba ginauli namwanamwadi maudoidi ye lediwa na udiyedi kabo yona nuwatu kwa ginauliwatanidi. Yo ginauli saha Yaubada nuwana se henamwa meta taba kalidawai ye ginaulidi Yesu Keliso debanawai. Lautoki yo hedebasae ta mosei Yesu Keliso unai ye lau huya nige kana siga. Amen.

²² Kagu kahao, ya kaibwadaigomiu bena kwa lapulapuinamwanamwa yogu hededehebayao ta unai, matawuwuna teina leta ta nige ye loha.

²³ Ya henuwa bena kabina kwa kata meta kada kaha Timoti numatutugudu unai se hepesayako. Ena ye lagemwamwayauma inai kabo maiyagu ka laowa ka kitagomiu.

²⁴ Yogu lautoki ye laowa yomi tauwoyawoya udiyedi yo hinage taukawamamohoi maudoimiu kalimiuwai. Yo ekalesiya Italiya unai hinage yodi lautoki se hetamaliyawa kalimiuwai.

²⁵ Yaubada yona kabinamwa ye laowa maudoimiu kalimiuwai.

Yaubada wasana: Buka Hauhauna tupwana
The Message about God: Half of the New Testament in the Saliba
language of Papua New Guinea
Hap Nupela Testamen long tokples Saliba long Niugini

copyright © 2007, 2013, 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saliba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-03-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Jul 2019 from source files dated 12 Jul 2019

a38b418f-b400-5c73-b231-ea8af9b0924a